

OBSAH

Poznámka na úvod	9
1. Historická sociologie a její program (Jiří Šubrt)	11
2. Dlouhodobé sociální procesy (Jiří Šubrt)	15
2.1 Civilizační proces	16
2.1.1 Psychogeneze	16
2.1.2 Sociogeneze	17
2.1.3 Regulace agresivity	19
2.2 Co je pro dlouhodobé procesy charakteristické	19
3. Čas v sociologické perspektivě (Jiří Šubrt)	21
3.1 Spor o metodu	21
3.2 Antinomie času	22
3.2.1 Objektivní realita nebo lidský vynález	23
3.2.2 Čas subjektivní a objektivní	26
3.2.3 Čas kvantitativní a čas kvalitativní	28
3.2.4 Čas anebo časoprostor	30
3.2.5 Monismus a pluralismus	33
3.3 Temporalizovaná sociologie	35
4. Vývoj a proměny pohledu na dějiny (Marek Německý)	37
4.1 Mytické pojetí dějin	37
4.2 Antická historiografie	38

4.3	Křesťanská historiografie	39	7.6	Auguste Comte a zákon tří stádií	90
4.4	Renesanční a novověká historiografie	41	7.7	Marx a vývoj společenskoekonomických formací	92
5.	Figurace – jaké možnosti a problémy jsou s tímto sociologickým konceptem spojeny (Jiří Šubrt)	45	7.8	Mechanismus pokroku u Herberta Spencera	93
5.1	Jiná sociologie	45	7.9	Teorie pokroku v současné perspektivě	95
5.2	První přiblížení k pojmu figurace	47	8.	Krize minulé a současné (Jiří Šubrt)	99
5.3	Koncept figurace v konfrontaci s antinomiemi soudobého teoretického myšlení	49	8.1	Riziko, krize, katastrofa a kolaps	101
5.3.1	Pozitivismus a antipozitivismus	49	8.2	Jeden koncept – mnoho různorodých projevů	104
5.3.2	Statika a dynamika	51	8.3	Krize z perspektivy dneška	106
5.3.3	Individualismus a holismus	54	9.	Revoluce (Marek Německý)	109
5.3.4	Konsenzus a konflikt	57	9.1	Marxova teorie revoluce	110
5.3.5	Mikro a makro	60	9.2	Goldstone a jeho typologie revolučních teorií	112
5.3.6	Duch a hmota	63	9.3	Škola přirozené historie revoluce a jejích deset propozic týkajících se revolučního procesu	113
5.3.7	Společenské masy a velké osobnosti	64	9.4	Obecné teorie revoluce	114
5.4	Shrnutí	65	9.5	Strukturální teorie revoluce	115
6.	Sociální změna (Jiří Šubrt)	67	9.6	Fenomenologie revoluce Jeana Baechlera	116
6.1	Teorie cyklického vývoje	68	9.6.1	Podmínky možnosti revoluce	116
6.2	Teorie vývojové diskontinuity a zlomu	70	9.6.2	Revoluce jako duel	118
6.2.1	Materialistické pojetí dějin	71	9.6.3	Baechlerova typologie revoltujících aktérů v dějinách	119
6.2.2	Kolektivní aktéři sociální změny	72	9.6.4	Baechlerova kritéria klasifikace revolucí	122
6.3.3	Teorie zlomů	73	9.7	Typologie a teorie revolucí Jaroslava Krejčího	125
6.3	Teorie lineárního kontinuálního vývoje	74	9.8	Epilog	126
6.3.1	Sekvenční a procesuální výkladový model	75	10.	Budoucnost z historickosociologické perspektivy (Jiří Šubrt)	129
6.3.2	Evoluční teorie	76	10.1	Archaické vědomí času a křesťanství	129
6.4	Některé další přístupy k otázce sociální změny	77	10.2	Nástup novověku a filosofie dějin	132
7.	Pokrok (Marek Německý)	81	10.3	Historismus	134
7.1	Zrod ideje pokroku	81	10.4	Budoucnost je otevřená	135
7.2	Explicitní formulace teorie pokroku	83	10.5	Postmodernismus, prezentismus a skepse	136
7.3	Pojetí pokroku ve skotském osvícenství	85	Summary		141
7.4	Pokrok jako organizační princip dějin v díle Condorceta	86	Literatura		143
7.5	Pojetí pokroku v díle Saint-Simona	88			

Rejstříky

157

Věcný rejstřík

157

Jmenný rejstřík

159